

December 2023

12/2023 4^e kwartaal**VINCENTIUSFEEST EN 100 JAAR LAZARISTEN IN INDONESIË**

26 September was er een bijeenkomst in de eetzaal van de heren waarbij de Dochters der Liefde, de Lazaristen, geaffilieerden en personeel aanwezig waren.

Onder het genot van een kop koffie met gebak werd iedereen welkom geheten door onze overste

Rafael Isharianto en werd aan iedereen een tas overhandigd met de tekst; "Het 100 jarig jubileum van de Lazaristenmissie in Indonesië" waarin o.a. het boekje "Retraite in de geest van Vincent" zat.

Gregg Bañaga sprak over de toekomstvisie voor het Missiehuis en het implementeren hiervan.

Henk de Cuijper speelde op het orgel "En l'honneur de Saint Vincent", De coupletten werden gezongen door Jos van Bommel en Peter Klaassen.

27 september - We zijn de dag gestart met een meditatie, verzorgd door onze overste Rafael Isharianto in Folleville. Een mooi gebruik van de Lazaristen in vroegere tijden hier in Nederland, en in Indonesië door de paters nu nog gebruikelijk aan het begin van de dag.

Het was mooi om te zien hoe de connectie tussen de deelnemers (paters- personeel- gasten) tot stand kwam. Ook de aanwezigheid van de zusters, Dochters der Liefde, gaf een waardevolle toevoeging aan het geheel.

Daarna was er volgens traditie een eucharistieviering die werd voorgedaan door Rafael Isharianto (overste Lazaristen), Gregg Bañaga (Vicaris Generaal Curia Rome), Wilson Varela (Pastoor-deken van Horst), Harry Quaadvlieg (Vicaris-generaal bisdom Roermond), Leo Mouës (Lazarist) en Peter van der Horst (Pastoor van de parochiefederatie Vincentius).

Ook deze mis stond gedeeltelijk in het teken van het jubileumjaar en werd opgeluisterd met een traditionele Indonesische dans en er waren offergaven naar Indonesisch gebruik.

V.l.n.r. Gregg Bañaga, Harrie Quaadvlieg, Rafael Isharianto, Peter van der Horst, Wilson Varela, Leo Mouës

SINT VINCENT DE PAUL 27 SEPTEMBER 2023 PREEK DOOR GREGG BAÑAGA

Op 12 augustus 2023 vertrok een groep van ongeveer 20 Indonesiërs vanuit Surabaya om een bezoek te brengen aan de confraters van het Missiehuis ter gelegenheid van het eeuwfeest van de aanwezigheid van de Lazaristen in Indonesië. Later die ochtend gaf pater Wiel Bellemakers ons een rondleiding door de kapel en de ruimte naast de kapel waar de vroege Vincentiaanse missionarissen zijn begraven. De rondleiding maakte me bewust van de heiligheid en het historische belang van deze plek. Ik hoorde dat er ongeveer 500 Lazaristen in

deze kapel werden gewijd en dat de meesten van hen werden uitgezonden naar buitenlandse missies waaronder Indonesië, het Midden-Oosten, Taiwan, Turkije, Australië, Verenigde Staten van Amerika, Madagaskar, Denemarken, IJsland, Seychellen, Vietnam, enz.

1926
De Missie van Soerabaia
Stand: G. v. Ravenstein Th. Heuvelman H. v. Megen E. Sarasin J. Wolters H. Kock A. Bastiaansen
Zitend: G. Klauser Th. de Backe (Overste) Th. Smid

Louis Schmid en Kees. Louws in China

Giel de Klerk in Madagascar

De missionarissen gingen in gehoorzaamheid en trouw aan Jezus naar de hele wereld om het Goede Nieuws van verlossing te verkondigen, zoals we vandaag in het Evangelie hoorden. Vincent de Paul maakte dit gebod van Jezus tot de kern van zijn apostolische zending en van de kleine compagnie die hij op 25 januari 1617 stichtte.

De eerste lezing verheft hen die het Goede Nieuws brengen. In een van zijn conferenties zei Vincentius tegen zijn confraters dat ze God moesten danken voor de voortzetting van de zending van Gods Zoon. (Conf. 195, CCD, XII, 80-87) Bovendien vertelde hij hen dat hun zending niet beperkt was tot slechts één parochie of bisdom, maar zich uitstreckte tot de hele wereld. (SV XII, 262)

Trouw aan dit mandaat zette de Nederlandse Provincie, gesticht in 1921, deze missie voort. Slechts twee jaar na de start van de gemeenschap van Panningen stuurde zij in 1923 al missionarissen naar Indonesië.

Ongeveer 70 ijverige missionarissen vertrokken naar Indonesië: ze voegden zich onder de lokale bevolking, stichtten christelijke gemeenschappen, bouwden kerken, scholen, klinieken, ziekenhuizen en ondernamen andere initiatieven voor de behoeftigen. Een van hen stichtte zelfs een religieuze congregatie (ALMA zusters en broeders) en een katholieke universiteit (Widya Mandala Katholieke Universiteit). Dat is de glorieuze erfenis van de Nederlandse confraters in Indonesië.

De R.K. Verkenners óók in Java: een groep te Blitar, met in hun midden Pastoor Peterse, Lazarist (uit Tiel).

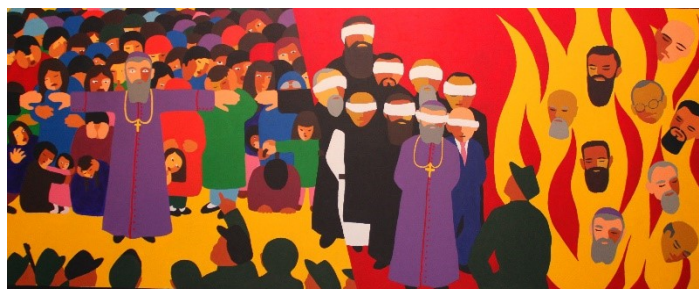

Paul Janssen bij de Stichting ALMA

Naast Indonesië gingen missionarissen naar verschillende delen van de wereld: China, Ethiopië, Zuid-Amerika, Afrika, enz. Waar ze ook heen werden gestuurd, de missionarissen getuigden standvastig van het evangelie, werkend onder de mensen, de lokale kerk opbouwend, sociale diensten verlenend en zelfs hun leven gevend omwille van het evangelie, zoals in het geval van bisschop Frans Schraven en de andere martelaren in Zhengding, provincie Hebei, China in 1937.

Mgr. Harrie Schraven

Natuurlijk waren de achterblijvers geen minder soort missionaris omdat de Voorzienigheid hen uitkoos om missionarissen op te leiden, te werken in parochies en dienstbaar te zijn aan de lokale kerk.

De Congregatie van de Missie is een missionair instituut. Vincentius zond tijdens zijn leven missionarissen naar Ierland, Polen en Madagaskar. Ondanks de dood van de meeste missionarissen die naar Madagaskar werden gestuurd, bleef zijn missionaire visie overeind. Tegen de wens van zijn confraters in en zich volledig bewust van de gevaren die hen te wachten stonden, bleef St. Vincent missionarissen naar Madagaskar en elders sturen, een voorbeeld dat door zijn kleine compagnie nagevolgd werd.

Wat opmerkelijk en buitengewoon is aan de Nederlandse Provincie is hun vrijgevigheid. Ze stuurden missionarissen, terwijl er thuis grote behoefte was aan zowel materiële als personele middelen. De Lazaristen in Panningen herinneren zich nog hoe de mensen hen genereus steunden met giften van voedsel en levensmiddelen. Als jonge gemeenschap stelden ze op hun beurt missionarissen ter beschikking aan anderen. Deze gebaren van vrijgevigheid weerspiegelen wat Paulus schreef over de Macedonische kerken in de tweede lezing dat zij "zwaar op de proef gesteld zijn maar toch, vervuld van een overstelpende vreugde en ondanks hun grote armoede, zeer vrijgevig". (2 Cor. 8:2)

Dit jaar viert de Provincie Indonesië haar 100-jarig bestaan. Uit de Nederlandse provincie is deze provincie ontstaan, die een van de van de meest welvarende is wat betreft roeping en middelen. Als gebaar van dankbaarheid hebben ze missionarissen gestuurd en blijven ze dat doen naar verschillende delen van de wereld: Salomonseilanden, Papoea-Nieuw-Guinea, Suriname, Taiwan, Australië, VS en Bolivia; twee Indonesische missionarissen zijn in Panningen.

Rudy Sulistijo en Rafael Isharianto

Dit is een geval van 'omgekeerde' evangelisatie. Paulus VI schreef in zijn *Evangelii Nuntiandi* dat de ware test van evangelisatie is dat de geëvangeliiseerden evangelisators worden.

Laten we op deze feestdag van St. Vincent de Paul de Heer danken dat Hij in Vincentius en zijn kleine gezelschap een missionaire geest heeft gelegd. Laten we de Nederlandse Provincie bedanken voor het royaal sturen van missionarissen naar Indonesië. Laten we samen met de Indonesische Provincie een eeuwfeest van goede werken vieren. De zaden die de Nederlandse missionarissen hebben gezaaid, zijn inderdaad uitgegroeid tot een volwassen boom die vrucht draagt omwille van het Koninkrijk van God.

De boom die zaden heeft gezaaid is nu oud en zwak geworden. Maar we zien nieuwe takken - hoopvolle tekenen van nieuw leven en vernieuwing. De provincie is misschien teruggebracht tot een enkele gemeenschap van oudere en zieke medebroeders, maar de ijver voor de missie en de passie voor liefdadigheid blijft in hun harten branden.

De missie moet doorgaan en zal doorgaan.

Een nieuw plan, gemaakt door de gemeenschap van Lazaristen en leken, staat op het punt om te worden geïnitieerd. Trouw aan het charisma van Vincent de Paul zoekt het plan naar nieuwe vormen van dienst als antwoord op materiële en geestelijke armoede zoals bijvoorbeeld bij migranten, vluchtelingen, ouderen en zieken, enz. Het wil nieuwe manieren van evangeliseren ontdekken in een geseculariseerde samenleving. Het wil zichzelf nieuw leven inblazen door nauw samen te werken als één gemeenschap van lazaristen en lekenmedewerkers. Ik heb een simpel maar dringend gebed voor de gemeenschap van Panningen.

Heer, maak ons ontvankelijk zodat we uw wil kunnen volgen en onze gemeenschap vernieuwen. Schenk ons de genade om nieuwe wegen te verkennen om uw wensen te evangeliseren en te dienen. Vul ons hart met barmhartigheid om hen te dienen die leven in situaties van materiële en geestelijke armoede midden onder ons. Zegen onze pogingen en maak ons één in onze inzet om het koninkrijk te realiseren. St. Vincent de Paul bid voor ons. Amen

VOORTZETTING VAN HET FEEST BIJ DE HOUBEREIJ

Na de eucharistieviering gingen de genodigden naar de Houbereij en werd er geproost op deze dag. We mochten genieten van de Indonesische danseressen en 'n omgeschreven versie van het Indonesische lied "Nina Bobo" dat werd gezongen door Marlies de Wever en Ans Ebisch, de Indonesische versie werd gezongen door onze overste Rafael met de Indonesische gasten. Het werd een mooie dag van ontmoeting en samenzijn.

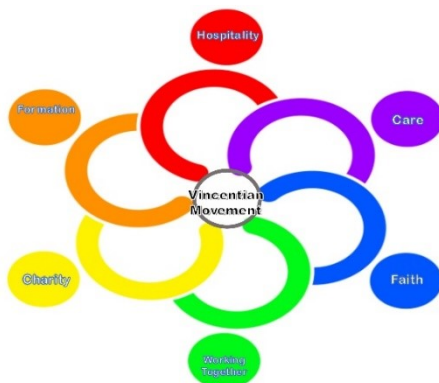
TOEKOMSTVISIE

In het kader van de toekomstvisie over het voortbestaan van ons missiehuis In Panningen is er de laatste tijd veel activiteit geweest. Er is vergaderd, er zijn visies gedeeld en er zijn vele mogelijkheden tegen het licht gehouden.

Dit alles heeft geresulteerd in een nieuw toekomstplan waarin we de wensen van alle betrokken partijen zoveel mogelijk verwezenlijkt hebben.

Afgelopen maandag was het dan zover en werd het rapport gepresenteerd aan de bovengenoemde personen onder de naam: Missie: A New Springtime, a New Era.

Al met al kan geconcludeerd worden dat we de toekomst vol vertrouwen tegenmoet zien. Aan het begin van de herfst van 2023, zijn wij klaar voor: A New Springtime, A New Era.

EERSTE VINCENT DE PAUL LEZING.

Op 28 september 2023 organiseerde het Vincent de Paul Center NL de eerste Vincent de Paul lezing. Deze vond plaats aan de Radboud Universiteit. Het auditorium van meer dan veertig deelnemers van o.a. de faculteit Religie, Theologie en Religiewetenschappen en vertegenwoordigers van religieuze congregaties zoals de Lazaristen, Zusters van Onder de Bogen en andere belangstellenden die nauw verbonden zijn met het erfgoed van Vincent de Paul. De lezing werd verzorgd door Prof. Dr. Hans Schilderman en kreeg de titel: Vincent de Paul, een hermeneutische agenda.

Hans Schilderman bood ons op boeiende wijze een eigen perspectief op Vincent de Paul en wist verbanden te leggen tussen zijn missie en onze opdrachten in het hier en nu.

Erasmusgebouw 28 sept 2023

Het auditorium

Hij noemde dit een hermeneutische agenda. Hij sprak de hoop uit dat het Nijmeegs instituut voor Missiewetenschappen met deze aanzet projectgewijs te werken aan het actualiseren van charitatieve, spirituele en professionele vernieuwing.

Louis Sibbald MA,
Nijmegen 5 december 2023

Foto's: Theo Vos

30 September - Rudy Sulistijo keert terug uit Indonesië, waar hij 100 jaar Lazaristen in Indonesië vierde.

Surabaya: Generale overste Tomaz Mavric hield een toespraak i.v.m. het 100 jarig bestaan.

PANNINGEN – HOUSE OF MERCY Sad Budi

Ik wist niet meer precies hoe vaak ik dit moederhuis en nu het enige huis van de Nederlandse Lazaristen heb bezocht, maar altijd als ik naar Europa ging, om wat voor reden dan ook, vooral tussen 1998-2007, kwam ik langs en bezocht vooral de vele confraters die ik kende toen ze in Indonesië woonden en werkten.

De situatie nu, toen ik 13-17 oktober 2023 op bezoek was, was veel anders. Ik ontmoette de enige ex-missionaris in Indonesië, pater Harry Maessen CM, die de kerk en parochie van Ngagel Surabaya heeft opgericht, en later de katholieke middelbare school in Hendrikus. Hij was erg blij toen hij mij en enkele Indonesische dames die mij vergezelden ontmoette. Hij onthulde me zelfs zijn geheime kracht toen hij me uitnodigde in zijn slaapkamer en me kleine beeldjes van Jezus en Maria boven zijn bed liet zien. Harry Jaspers die ik ken vanuit de tijd dat we provinciale oversten waren, ontving me in het huis waar hij woonde met 2 Indonesische confraters Rafael en Rudy. We genoten van gesprekken tijdens ons diner. Toen ik mijn wens uitte om de begraafplaatsen van de confraters te bezoeken, was hij erg blij om me mee te nemen. Op de koude maandagochtend 3 graden bezochten we de begraafplaatsen en baden we voor het graf van degenen die mij dierbaar waren.

Na het bezoek aan het kerkhof woonde ik de gemeentemissie bij waar een Indonesische confrater, die net zijn doctoraat in Duitsland had afgerond, ook kwam met twee andere confraters. De Europese provincies waren erg vrijgevig geweest, niet alleen door ons missionarissen te geven in de afgelopen eeuw, maar ook door de kosten van levensonderhoud en studie van onze Indonesische confraters op zich te nemen, zodat we de kerkmissie in Indonesië konden voortzetten, maar ook de missie in Europa konden voortzetten. Na de mis voegde ik me bij de celebrant die de communie bracht naar pater Wiel Bellemakers CM. De celebrant ging weg, maar Wiel wilde graag met me praten, hij vroeg

me naast hem te komen zitten. De eerste keer dat ik hem ontmoette was in 1987, toen ik een pas gewijde priester was in Jakarta. Daarna toen ik Nederland bezocht, had ik meer contact met Vic Groetelaars omdat we beiden visitator waren.

Wiel deelde met mij zijn vormingsdagen met Vic Bieler, hun diepe vriendschap. Hij vertelde ook over zijn vriend Louis Timmermans die een goede priester werd en missionaris op Curaçao. Hoewel hij trouwde, deed hij nog steeds veel goed werk voor de Kerk daar. Hij is onlangs overleden. Wie ben ik om te oordelen? zei Wiel zoals paus Franciscus vaak zei.

Wiel vertelde me toen verschillende gevallen

waarover hij niet kon oordelen. Misschien wilde hij de lange tijd als officiaal aan de kerkelijke rechtbank van Utrecht oproepen. Hij vertelde me dat hij de laatst levende van zijn klas was (alsof hij zei "nu is het mijn beurt"). Reflecterend op zijn voorbije reis in het priesterschap nodigde hij me uit om God en de mensen van God te danken. Hij zei dat priesterschap elke dag wordt opgebouwd, een reis die we elke dag samen met de mensen maken. En hij concludeerde dat we daarom God en zijn mensen moeten bedanken die van ons houden, ook al zijn we zondaars. Na een moment van stilte keek hij naar een van zijn boekenplanken, waar hij wat souvenirs had neergelegd. In het midden stond een houten kruis met parelmoer. Hij zei, mag ik je dat kruis aanbieden? Ik knikte, ja natuurlijk. Kun je dat kruis nu ontvangen? Als u me toestaat, neem ik het graag in ontvangst. Laat me je helpen, zei hij dankbaar en hield zijn stoel vast. Kom, ga er op staan. Ik deed het, toen kon ik het kruis pakken. Wat ben je nu, vroeg hij, wat is je opdracht nu? Ik zei, ik ben de rector van ons groot seminarie. Dus net als Vic Bieler eerder, zei hij. Dit kruis moet in het seminarie blijven, als je verhuisd bent voor een andere opdracht. Toen opende hij zijn lade en zocht de beste verpakking voor dat kruis. Ik knielde voor hem neer en vroeg zijn zegen, en hij zegende mij. Het is een heilig moment. We wisten allebei dat dit het laatste moment was waarop we elkaar ontmoetten in deze wereld, waar we ons Vincentiaanse priesterschap deelden, en we kijken uit naar het eeuwige priesterschap, wanneer we in deze tijdelijke wereld zullen worden samengebracht met Christus, wiens priesterschap we, hoewel we zondaars waren, deelden.

Ik geloof dat dit huis geen gewoon huis is. Door dit huis heeft God honderden missionarissen uitgestuurd om Zijn barmhartigheid te tonen aan vele naties. Ik herinner me dat pater Jan van Steen me tijdens een van mijn bezoeken meenam naar het balkon van de grote kapel. Hij zei: "Budi, ooit zat deze kapel vol met ongeveer 100 studenten die klaar waren voor het priesterschap en uitgezonden werden over de hele wereld. Ja, honderden missionarissen werden uitgezonden vanuit dit hoofdkwartier. God moet dit huis zegenen.

Nu zal dit huis zijn leven voortzetten onder leiding van missionarissen uit Indonesië en misschien ook uit andere landen. Het is niet gemakkelijk om leven te geven aan dit huis, zodat het ook leven kan geven aan anderen. Dat is al gebeurd door leven te geven aan anderen, toen sommige delen van het huis werden gebouwd om oudere mensen in de buurt te huisvesten. Rafael vertelde me dat hij al een aantal mensen had uitgenodigd om te beginnen met meditatie in stilte. De aanwezigen waren verrassend talrijk. Hij hoopte dat sommige andere activiteiten, waaronder het bedienen van parochies gedaan kan worden als er meer missionarissen komen. Er zullen uitdagingen zijn om een gemeenschap op te bouwen tussen buitenlandse missionarissen uit verschillende landen (en culturen) en karakters en de lokale Nederlandse confraters, een gemeenschap van confraters van verschillende leeftijden en herkomst. Maar als iedereen bekleed is met de geest van Christus, zal een gemeenschap van luisteren en begrijpen, van liefde en acceptatie mogelijk zijn. Die gemeenschap zal een bron van leven zijn voor de leden en voor hen die ze dienen. Het leven dat voortkomt uit de Barmhartigheid van God. Het huis zal altijd een Huis van Barmhartigheid zijn.

16-Oktober Georg Witzel, Lorentius Iswandir en Krzysztof Waryan uit Lipstatt op bezoek bij de Lazaristen en Dochters der Liefde in het Missiehuis.

Lorentius Iswandir, Rudy Sulistijo, Rafael Isharianto, Krzysztof Waryan

Georg Witzel, Zr. Maria, Zr. Remigia

OVERWEGING BIJ DE UITVAART CHRIS JANSSEN C.M. OP 11 OKTOBER 2023

Rafael Isharianto

We hebben net uit de evangelielezing gehoord dat de twee leerlingen van Jezus verdrietig van Jeruzalem naar Emmaüs reisden. Ze waren verdrietig omdat ze zowel Jezus als hun droom aan het verliezen waren. Ze waren zo bedroefd dat ze Jezus, die met hen meeliep, niet konden herkennen. Ze wisten alleen dat ze met een vreemdeling liepen van wie de daden vergelijkbaar waren met die van Jezus, namelijk dat de vreemdeling onderwees, alle profeten uitlegde en hun ogen opende voor de waarheid. Toen ze in Emmaüs aangekomen waren, nodigden ze de vreemdeling uit met de woorden "Blijf bij ons!" Pas tijdens het avondmaal herkenden ze dat de vreemdeling de verrezen Jezus was, die "het brood nam, zegende, brak en aan zijn leerlingen gaf" (Lucas 9, 11-17). De handelingen van Jezus aan tafel tijdens het avondmaal brachten genezing voor de leerlingen die niet konden aanvaarden Jezus te verliezen.

Op een of andere manier zijn wij - die hier vanmorgen bijeen zijn - als de twee leerlingen van Jezus in de evangelielezing. Velen van ons kennen Chris al vele jaren. Het is pijnlijk voor ons om Chris te verliezen, die een week geleden is overleden. We verliezen een geliefde mens. Misschien kunnen we niet geloven dat hij eerder is overleden dan we hebben gedacht. Op zulk moment zoeken we troost en steun om op een of andere manier met het verlies om te gaan. Sommigen van ons wenden zich tot familieleden, vrienden of verwanten om kracht te vinden. Sommigen van ons kunnen huilen, terwijl de anderen proberen hem te herinneren door foto's of video's over hem te kijken. We kunnen ook over gedenkwaardige gebeurtenissen met hem spreken. Het is mogelijk dat we voor hem bidden. Ik weet zeker dat ieder van ons hier, die Chris persoonlijk heeft gekend, in de plaatsen waar hij heeft gewoond en gewerkt zoals

Wernhoutsburg, Lindenheuvel, Baarlo, Panningen, verschillende manieren heeft om met dit verlies om te gaan. En persoonlijk probeer ik ook genezing te vinden door herinneringen op te halen aan de gebeurtenissen die ik met hem meegemaakt heb. Ik moet eerlijk zeggen dat ik Chris slechts drie jaar kende. En toch kan ik me afvragen, "Wie was Chris voor mij zolang ik hem kende?" En dit zijn enkele onvergetelijke inzichten over Chris die bij me opkomen. Chris was een confrater met verantwoordelijkheidsgevoel voor de gemeenschap. De laatste drie jaar was hij één van de bestuursleden van het missiehuis. In die tijd leed hij al aan zijn ziekte. Ik was er zeker van dat het geen gemakkelijke taak voor hem was om deel te nemen aan de leidinggevende taak. Hij moest worstelen met zijn ziekte en pijn, maar tegelijkertijd deed hij zijn best om betrokken te zijn bij het leiderschap van het missiehuis. Hij woonde trouw de raadsvergadering bij en deed zijn best om

zijn bijdrage te leveren aan de gemeenschap. Hij lette goed op wat er in het missiehuis gebeurde. Hij volgde het gemeenschapsleven met veel belangstelling, ondanks zijn verergerende gezondheid. Ik herinner me goed dat Chris klaar stond om te dienen. Ongeveer drie weken geleden, na een eucharistieviering op Maandag, bedankte ik hem voor zijn hulp. Ter informatie: hij las doordeeweeks de eerste lezing en psalm in de eucharistieviering in het oratorium. Hij las vanaf de stoel waar hij altijd zat. Die ochtend, na de eucharistieviering, kwam ik naar hem toe en zei, "Chris, bedankt voor de eerste lezing en de psalm die je hebt voorgelezen." En hij gaf glimlachend ten antwoord, "Dit is gewoon een kleine dienst die ik aan de gemeenschap kan geven. Omdat ik niet meer in staat ben om andere diensten te verlenen." Zijn opmerking raakte me. Hij zei dat wat hij deed slechts een kleine dienst was. Maar de service die hij heeft verleend is helemaal niet klein. In de liturgie dienen, zoals hij deed, vereist een gevoel van verantwoordelijkheid ten opzichte van de gemeenschap. Het vereist ook een goede voorbereiding, want het is een viering van het geloof. Bovendien vraagt het dienen in de liturgie om samenwerking. En dit heeft Chris, ondanks zijn ziekte, van harte gedaan. En hij deed dit alles met liefde en toewijding. Wat een toegewijd mens was Chris! Dit gezegd hebbende, wil ik benadrukken dat Chris een man was die zijn gemeenschap liefhad en diende. Hij diende zolang hij kon. Eergisteren, toen ik zijn begrafenis aan het voorbereiden was, was ik verrast dat Chris zijn verzoeken voor zijn begrafenis had geschreven. Eén van zijn verzoeken was dat er gebeden zou worden voor de zieken, ook voor mijn moeder, voor wie hij elke dag bad. Opnieuw raakte zijn verzoek mij persoonlijk, omdat, voor zover ik weet, de meeste mensen egoïstisch en zuur zijn als ze lijden. Maar Chris liet me een ander beeld zien van iemand die leed. Hij leed aan zijn pijnlijke ziekte, maar hij kon sympathiseren met andere mensen die leden. Verantwoordelijkheid, bereidheid om te dienen en aandacht voor mensen maakten van Chris een goede dienaar. En ik hoorde dat Chris priester wilde worden toen hij misdienaar was. Hij wilde de Heer dienen door mensen te dienen in nederigheid en trouw. We zullen Chris missen. Dat is zeker. Maar ik ben er ook van overtuigd dat de Heer, die Chris in zijn leven als priester heeft gediend, op dit moment tegen hem zegt, "Uitstekend, goede en trouwe dienaar, over weinig waart ge trouw, over veel zal ik u aanstellen. Ga binnen in de vreugde van uw Heer" (Mat 25, 21)

AFSCHEIDSWOORDEN ALS CONDOLEANCE EN ALS DANK – Vicaris Wilbert van Rens

Allereerst wil ik U allen, familieleden van Chris en ook U Paters, Confraters Lazaristen, en ook u allen vrienden en oud parochianen van Chris van harte condoleren met het verlies van uw dierbare Chris, maar tegelijkertijd ook mijn dank uitspreken voor dit zo bijzondere en dienstbare leven van pater Chris Janssen. Ik spreek deze condoleance en dankbaarheid uit namens ons bisdom (en diocesaan administrator) en ook mede namens onze oud-bisschoppen Mgr. Harrie Smeets en Mgr. Frans Wiertz die hem goed gekend hebben.

U paters Lazaristen hebt een missionaire opdracht, wereldwijd. Een zending en roeping voor onze wereldkerk. Maar Chris werd niet als missionaris naar een missieland gezonden. Hij vervulde toch een bijzondere missionaire taak, en wel in ons eigen bisdom. Als Lazarist heb je een bijzondere roeping om je dienstbaar te stellen voor de wereldkerk en dus ook voor je plaatselijk bisdom. Vanuit die opdracht werd hij als Lazarist gevraagd om vanuit de

spiritualiteit van Vincentius er ook te zijn voor de plaatselijke kerk, en dus ook voor bisdom Roermond. Verschillende Lazaristen waren al werkzaam in ons bisdom, denk maar aan de verschillende parochies die zij jarenlang in ons bisdom hebben bediend: Brunssum, Susteren, Lindenheuvel, en Baarlo.... De laatste 2 genoemde parochies werden door Chris met veel liefde en hartelijkheid als een ware herder bediend. Velen zijn hem dankbaar geweest om zijn hartelijk pastoraat waaruit zijn intense hartelijkheid en meeleven sprak. Zo kenden velen hem als een bezielende pastoor die Gods liefdevol woord in de harten van velen liet neerdalen. Zelf herinner ik

me daarbij dat ik hem – als deken - in 1985 mocht installeren in Baarlo en toen vvoor het – 18 graden, een vrieskou die door zijn warme persoonlijkheid geheel ontdooid werd. Wij als bisdom hebben dankbaar mogen profiteren van de inzet van uw paters Lazaristen en zeker heel bijzonder van de warme betrokkenheid van em. pastoor pater Chris Janssen c.m. Daarom zijn we U Paters Lazaristen en naaste familieleden en parochianen dankbaar voor dit mooie priesterleven. De laatste levensjaren van Chris waren getekend door ziekte en tegenslagen. In geloof en overgave ging hij als Vincentiaan de weg die God met hem voorhad. Onverwacht moesten we van hem afscheid nemen, hij was al lang voorbereid om zijn leven terug te leggen in Gods Hand. Chris, we zijn je dankbaar. Rust in de vrede Gods.

OVERWEGING BIJ DE UITVAARTSVIERING VAN WIEL BELLEMAKERS

Deken Wilson Varela

Dierbare broeders en zusters, beste familie van Wiel, heren Lazaristen en Dochters der Liefde, excellenties Mgr. de Jong en Mgr. Woorts, en beste mensen die met ons via de livestream verbonden bent.

In de afgelopen dagen heeft de kloostergemeenschap van de heren lazaristen hier in Panningen onnoemelijk veel condoleances ontvangen vanwege het overlijden van onze dierbare Wiel. De berichten kwamen soms van ver,

zoals van de confraters uit Indonesië en Brazilië, maar ook van dichtbij zoals van het Aartsbisdom Utrecht en het bisdom Roermond, en hun grote waardering voor Wiel is vandaag ook zichtbaar door de aanwezigheid van twee bisschoppen, maar ook van u allen hier in de kerk en wellicht via de livestream. De berichten kwamen uiteraard ook uit andere delen van Limburg en Nederland en in het bijzonder uit Hoenderloo waar Wiel de parochiegemeenschap ook zolang heeft gediend.

Het is een haast onmogelijke taak om alle berichten hier te citeren of samen te vatten maar twee dingen wil ik graag noemen. In alles wat er over Wiel geschreven werd valt me op dat men in hem steeds weer de gaven van de liefde en dankbaarheid heeft gezien.

Het kan daarom geen toeval zijn dat wij in het evangelie van gisteren gehoord hebben over dit voornaamste gebod van de liefde voor God en de naaste. Is dat niet de beste manier om het leven van Wiel samen te vatten? Zijn getoonde liefde voor Christus en Zijn Kerk, en de liefde voor de naaste in de vele mensen die Wiel hebben mogen leren kennen en voor wie Wiel veel betekend heeft. Of zoals Wiel het zelf beschreef: “Als officiaal reisde ik door heel het land om mensen te bezoeken en het was de grootste gave in zijn leven dat hij van zijn vele connecties leerde hoe het leven in elkaar zit, het delen van liefde, pijn, verdriet en vreugde.”

Van Vincent de Paul had Wiel uiteraard geleerd dat de liefde de grondslag van alles is. Volgens Vincent de Paul hoef je zelfs niet bang te zijn om iets goeds, zoals het gebed, te moeten onderbreken of zelfs achterwege te moeten laten, als je iets anders voor je naaste moest doen, in het bijzonder voor een zieke. “Men verzuimt niets, als men iets om een gerechtvaardigde reden achterwege laat. Als er al een gerechtvaardigde reden bestaat dan is dat de dienst aan de naaste.” Het noemen van deze eigenschappen van Wiel is uiteraard geen poging tot een zaligverklaring. Wiel weet als geen andere dat zo’n proces heel wat voeten in de aarde heeft en dat de Latijnse zin: ‘Roma locuta, causa finita’ soms lang op zich laat wachten.

Augustinus leerde ons ook in een van zijn bekendste preken: Wie oprecht bemint mag alles doen wat hij wilt: “Delige et quod vis fac” Misschien was dit wel het geheim waardoor Wiel altijd zo vrolijk was, dat hij bewogen werd door liefde voor zijn roeping als priester, als kerkjurist, als overste en provinciaal, in zijn liefde voor de missie en de missionarissen, in zijn werk voor het archief, als schrijver en verteller, bij de zaligverklaring van Mgr. Schraven, in zijn liefde voor liturgie en muziek, en bij nog veel andere dingen die hij graag deed.

De blijdschap van Wiel blijft me goed bij. Altijd opgetogen en met veel gevoel voor humor. Misschien is dat ook de reden dat hij mij gevraagd heeft om zijn uitvaart te vieren.

Beste Wiel, Ik heb ook een verzoek aan jou. Mocht onze lieve Heer me later, om wat voor reden dan ook, niet toe willen laten tot de hemel, zorg er aub voor, als goede en wijze canonist die je was, dat er een manier wordt gevonden, een clause, de kleine letters in het wetboek van God, zodat ik toch naar binnen mag, desnoods via een zijdeur.

In de eerste lezing hoorden we dat Job er zeker van was dat zijn Verlosser leeft en dat hij hem met eigen ogen zou zien. Beste Wiel, je hebt je zolang ingezet voor de zaligverklaring van Mgr. Schraven en gezellen en het is, om de redenen die we kennen, niet gelukt om alles rond te krijgen voordat Onze Lieve Heer je riep, maar ik ga ervan uit dat je nu in de hemel niet alleen Onze Lieve Heer, je Verlosser, hebt ontmoet, maar ook kennis hebt gemaakt met Mgr. Schraven en dat het papierwerk van Rome voor jou in ieder geval nu minder belangrijk is. Rome was zo traag dat Onze Lieve Heer het beter vond om jou, zo vlak vóór Allerheiligen en Allerzielen, alvast te laten zien dat Mgr. Schraven en gezellen al lang in de hemel zijn vanwege hun ultieme getuigenis van Liefde.

Beste Wiel, je kent je confraters zo goed dat je voor hen en ons allen het evangelie van deze liturgie gekozen hebt als een testament van jouw vaste vertrouwen op God: “kleingelovigen, Maakt u dus geen zorgen over de vraag: wat zullen wij eten of wat zullen wij drinken. Uw hemelse Vader weet wel dat gij al deze dingen nodig hebt. Maar zoekt eerst het Koninkrijk en zijn gerechtigheid.” Hoe zal de toekomst van de lazaristengemeenschap in Nederland eruitzien? Hoe moet het verder met de kerk in Nederland? In je mensenkennis wist je dat we ons af en toe onnodig zorgen maken over de toekomst en heb je ons met dit evangelie willen bevestigen in het geloof dat God zal voorzien. Dat Hij een Vader is die ons niet in de steek zal laten en dat het erom gaat Hem te zoeken en ons door Hem te laten leiden.

Dit vertrouwen had je natuurlijk niet van een vreemde. Van Vincent de Paul had je geleerd om alles in de handen van God te leggen en alles met liefde te doen, en dat deed je tot het einde, want zelfs begin van deze maand was Wiel in gedachten en gebed bij Mgr. Hogenboom en de deelnemers aan de synode en hij hoopte dat ze eruit gingen komen om zoals God te reageren op de vragen van de wereldkerk, zoals jij schreef: “Met goedertierenheid, zachtmoedigheid, mildheid, barmhartigheid zoals God die Zijn handen uitsteekt.”

Dankbaarheid

Wiel was een dankbare mens.

Zijn blijdschap, zijn liefde en vertrouwen maakten hem tot een dankbare mens, en dat klinkt door in de lezingen. Het beste cadeau dat we Wiel vandaag kunnen geven is ook iets overnemen van die dankbaarheid. Ons laten aansteken door deze genade van de dankbaarheid. Die dankbaarheid was niets anders dan het natuurlijk gevolg van zijn vertrouwen op Gods voorzienigheid en Gods liefde.

Laten we zijn voorbeeld volgen. Amen.

BIJ HET 'OASIS' PROGRAMMA VAN DE FRATERS VAN MAASTRICHT

Rafael Ishariato, c.m.

Het algemene bestuur van de Fraters van Maastricht, ook bekend als FIC (*Fraters Immaculationis Conceptionis*), heeft van de 1ste tot en met de 21^e oktober 2023 een vormingsprogramma gehouden. De fraters gaven de titel 'Oasis' aan dit programma, dat sinds 2004 elke drie jaar plaatsvindt. Er zijn drie doelen van dit programma. Ten eerste is de identiteit en de missie te verdiepen van de fraters. Het tweede doel is het historische aspect van hun congregatie te verstaan. En het derde doel is de motivatie te versterken van de fraters voor hun missie binnen de context van hun congregatie. Het is belangrijk op te merken dat het charisma van de congregatie van de fraters de evangelisatie is van de armen. En dit charisma wordt concreet gemaakt door te zorgen voor het onderwijs van arme kinderen. De fraters eren St. Vincent de Paul als de tweede patroonheilige naast Onze Lieve Vrouw van de Onbevleete Ontvangenis als de eerste patroonheilige.

Het idee achter het 'Oasis'-programma is de fraters een gelegenheid te bieden om alleen te zijn, met hun medebroeders en met God. Net zoals je naar een vruchtbare plek in een woestijn gaat waar water te vinden is, zo komen de fraters naar dit programma om zich te verfrissen. Er wordt van hen verwacht dat ze na het deelnemen aan dit programma de balans kunnen bewaren tussen actie en contemplatie, persoonlijk en sociaal leven, werk en gebed, werk en gemeenschapsleven. Hierdoor kunnen ze hun identiteit en missie beter beleven.

Twintig deelnemers zijn naar het vormingsprogramma gekomen. Ze kwamen uit vijf landen waar de fraters wonen en werken: Chili, Malawi, Ghana, Oost-Timor en Indonesië. Gedurende drie weken werden ze verrijkt door activiteiten zoals groepsdynamiek, sessies, spirituele oefeningen (gebed, meditatie, persoonlijke reflectie), en bezoek aan historische plekken die verband houden met hun congregatie.

Een inspiratie die ik met een fris blik mocht vinden, was het feit dat mijn aanwezigheid in het vormingsprogramma beschouwd kan worden als het komen naar een oase. De ontmoeting met de nieuwe mensen uit verschillende landen in het programma was een oase. Van hen heb ik geleerd over de spiritualiteit van hun congregatie.

Tijdens het programma was ik verantwoordelijk voor de dagelijkse eucharistieviering. Om de thema's van hun activiteiten te kunnen koppelen aan die van de dagelijkse eucharistievieringen, hoefde ik de sessies, bijeenkomsten, meditatie- en gebedssessies maar bij te wonen en deel te nemen aan de bezoeken aan de historische plekken van de congregatie. Door deel te nemen aan hun activiteiten, heb ik inspiratie gekregen, omdat ik heb gezien hoe belangrijk een vormingsprogramma is om mensen te helpen groeien door te proberen de zin van hun leven, missie en roeping te vinden.

Volgens frater Johan Muijtjens, de voormalige algemene overste van de congregatie, met wie ik een gesprek heb gehad, leven de fraters net als veel andere mensen, in een wereld die heel snel gaat. Ze werken op scholen, sociale diensten en in andere instellingen. Er wordt van hen gevraagd om professioneel te worden in hun werk. Soms krijgen ze door deze eis een burn-out; ze raken vervreemd van hun werk. In zo'n situatie kunnen ze geen balans houden tussen werk en reflectie, actie en contemplatie. Omdat ze moe zijn, zijn ze niet in staat om te lezen, na te denken en te

overwegen. Hun leven wordt zo mechanisch dat ze geen verband meer kunnen leggen tussen hun dagelijkse ervaringen en hun gebeden. Er is het risico dat hun werk niet altijd verbonden is met hun gebed. Daarom is het belangrijk om een gezonde levensbalans te stimuleren tussen actie en contemplatie, tussen werk en gebed.

Maar bovenal heb ik het inzicht van frater Johan Muijtjens interessant gevonden over de betekenis van Maria Onbevlekt Ontvangen voor de congregatie van de fraters. De theologische betekenis van Maria's onbevleete ontvangenis verwijst naar de actie van God die vanaf het allereerste begin van haar leven betrokken was bij het leven van Maria. God maakte Maria helemaal klaar om haar taak op zich te nemen. Daartoe schiep God Maria vrij van zonden. Maar de daden van God worden ook zichtbaar in het leven van ieder van ons. Met andere woorden, God is betrokken niet alleen op het leven van Maria, maar ook op ons leven. Hij kiest en zegent ons. Dus het eren van Maria's Onbevleete Ontvangenis betekent dat wij Gods keuze vieren voor Maria en voor ons. We vieren Gods hulp en zorg voor ons vanaf het begin van ons leven. Hoe gezegend ben je omdat God voor je zorgt! En deze inspiratie vind ik persoonlijk heel waardevol, omdat ik op dit moment veel zorgen heb over veel verschillende dingen in verband met mijn missie.

2 NOVEMBER - ALLERZIELEN

De graven op de verschillende begraafplaatsen van confraters werden door de vrijwilligers voorzien van bloemen.

In de kapel van het Missiehuis werden de overledenen van de Congregatie en bewoners van Zorgcentrum van het afgelopen jaar herdacht in het bijzijn van Lazaristen, personeel, familie en vrienden.

INFO MISSIEHUIS ST. JOZEF

Nr. 89, 3 november 2023 *Jos Roemer*

Bernadette is weer thuis

Op donderdag 2 november keerde Bernadette weer terug naar haar vertrouwde plek bij Maria, in de hoek van de tuin. Ze is bijna een jaar op retraite geweest en werd gerestaureerd door de werkgroep "kruisen en kapellen".

Namens de Lazaristen bedankte Harrie Jaspers leden van de werkgroep 'kruisen en kapellen': de heren Jos Keijmes, Sraar Teeuwen en Bart Peters.

TIEN DAGEN TERUG IN TAIWAN.

Van 23 oktober tot 3 november 2023
Enkele reisindrukken van Frans Bomers.

Deze zomer, 2023, kwam een oud-student van het St Vincent Student Centre in Shihlin, Taipei, mij in Bemmelen opzoeken en namens velen uitnodigen voor een reünie. Ik zag er tegen op om na 43 jaar nog een keer terug te gaan naar mijn oude werkplek helemaal in het verre Taiwan.

Het vliegticket, - jawel, businessclass -, lag al klaar. Het werden tien ongelooflijk mooie dagen. De dag van de reünie met een 30-tal oud-studenten, nu allemaal rond de zeventig, de meesten met een heel goede baan achter de rug, was ontroerend. Ruim de helft van hen kende ik nog van gezicht terug, enkelen zelfs met naam. Het mooiste van hun verblijf in het St. Vincentius Studie Centrum was toch de gezellige sfeer geweest met niet te veel regels en een gemoedelijke directeur, Pau shenfu (mijn Chinese naam). Als kers op de taart noemden ze de enkele dansavonden, die ik gehouden had op hun verzoek. Weliswaar illegaal, maar ze hadden er veel plezier aan beleefd. En, ook dát, ze hadden zelfs nog vijf of zes trouwpaartjes opgeleverd. Zo kreeg ik onbedoeld de bijnaam van Pau, de "matchmaker". Westers sociaal dansen was in die tijd in Taiwan verboden, alleen stijldansen was wettelijk toegestaan. Dat dit mijn verblijfsvergunning in Taiwan bijna fataal was geworden was hun onbekend. Toen ik vertelde, dat ik mij hiervoor twee keer op het bureau van de buitenlandse politie moest verantwoorden met een laatste waarschuwing, anders volgde een onherroepelijke uitwijzing uit Taiwan. Een enorm lachsalvo met applaus kon niet uitblijven.

Op het einde van de reünie werd er heerlijk ge"chineesd". Alhoewel er maar één katholieke oud-student aanwezig was, de anderen allemaal Boeddhist of Taoïst of "(n)iets", vroeg de dagvoorzitter mij deze bijzondere reünie af te sluiten met een gebed en een zegen. Zo iets, dat Nederlandse studenten een imam om zegen zouden vragen, is in Nederland nauwelijks voor te stellen. Het getuigt van beschaving als je zoveel respect toont voor andermans cultuur en geloofsovertuiging. Ik bad voor hen en hun gezinnen en voor het behoud van Taiwan, nu de grote buurman China van plan was Taiwan in te lijven. Daarna volgde de zegen, sommigen probeerden ook nog een kruis te maken. Het was even doodstil. Op mijn vraag of ze in Taiwan bang waren voor zo'n aanval reageerden de meesten tamelijk onverschillig: "We worden al meer dan 70 jaar door buurland China bedreigd!"

Bij de hernieuwde kennismaking met de oud-studenten, - velen waren ingenieur - bespeurde ik bij een aantal een zekere teleurstelling. De meesten van hen hadden zelf twee of drie kinderen, maar vaak toch *"maar één"* of soms geen enkel **kleinkind**. Waarop enkelen commentaar gaven met een wat bittere ondertoon van: *"De huidige jonge generatie in Taiwan baart (bijna) geen kinderen meer!"* Waarom niet? vroeg ik. Kinderen opvoeden kost (te) veel geld en eigen vrije tijd. Bij het krijgen van een kind direct aan een kostenplaatje denken..., nee, daar hadden ze moeite mee. Taiwan heeft veel buitenlandse gastarbeiders uit de Filippijnen, Vietnam en India. De minder betaalde banen zijn voor hen! Het aantal inwoners neemt af. Nu 23 miljoen op een eiland, dat een klein beetje kleiner is dan Nederland. Vijftig jaar geleden had Taiwan nog bijna vijf generaties in een eeuw, nu niet meer dan drie.

Taal

De taal, wisselend Taiwanees en Chinees (Mandarijns) spreken was na zo'n lange afwezigheid een behoorlijke handicap. Na een week echter kwamen veel oude woorden weer terug. Ik heb

zelfs in het weekend in mijn oude parochie Toucheng aan zee, Stille Oceaan, in het Taiwanees gepreekt en de volgende dag in Taipei, Shihlin, in het Chinees.

Ik verbleef in de gemeenschap van de Lazaristen. Daar trof ik drie jonge priesters wereldheren van het vasteland van China, die hier in Taiwan drie jaar mogen studeren aan de katholieke universiteit, (betaald door de Lazaristen) en dan weer terug moeten naar China. Onder hen 1 van de ondergrondse kerk, verder twee grootseminaristen uit China, die Lazarist willen worden, en de enige priester Lazarist van Taiwanese bodem, Charles Pan, indertijd door Harrie Hermans gedoopt, en nu professor in de liturgie aan de katholieke universiteit **Fu-ten**, 1 priester-Lazarist uit Polen, 1 uit Indonesië, 1 uit de Filipijnen, 1 uit India.

Volgend jaar komt er 1 priester Lazarist uit Ethiopië en 1 uit Vietnam bij. Er zijn al een heel aantal Vietnamese Dochters der Liefde in Taiwan werkzaam. De kerk heeft nergens in de wereld zoveel roepingen als in Vietnam. De missionarissen komen tegenwoordig bijna uitsluitend uit Azië en Afrika. De westerse kerk maakt hoe langer meer plaats voor een Afrikaanse en Oost-Aziatische kerk. Dat betekent na 2000 jaar een grote kerkelijke klimaatverandering.

Meerdere keren kwam de naam van **Jan van Aert** ter sprake. Hij was zeer geliefd en wordt door velen gemist. Tijdens zijn uitvaart in Panningen deze zomer zat de kerk van Tienmu vol met parochianen van Jan, samen met alle Lazaristen om via livestream de uitvaart mee te vieren. Het Onze Vader in het Chinees werd door allen met veel overgave meegezongen. De vlag van Taiwan voor het altaar in Panningen gaf een enorme verbondenheid. Iedereen was ontroerd, werd verteld. Bij zijn vertrek uit Taiwan in 2019 had Jan tegen een journalist van de krant gezegd, dat zijn huis voortaan in Nederland zou zijn, maar dat hij met zijn hart in Taiwan zou blijven.

Poliokinderen.

In Toucheng werd ik verwelkomd door een tiental polio-kinderen van toen, nu allemaal getrouwd en met kinderen. Wat waren ze blij en dankbaar! In 1966 hadden Cor Willems en ik in Toucheng en Chiaohsi een project voor poliokinderen opgestart. Vanaf 1970 is Cor daar alleen mee verder gegaan, en met veel succes. Meer dan zevenhonderdvijftig kinderen heeft hij intern en extern kunnen helpen. Zonder de hulp van de kerk waren het nu allemaal hulpbehoevende en alleenstaande oudere mensen geweest! Het was ontroerend te zien hoe enkelen van hen voor de camera van een Tv-ploeg vol vuur vertelden, hoe zeer ze indertijd door de kerk, Cor Willems en ondergetekende geholpen waren. Vele keren waren ze door Lo shenfu, (Cor) en Pau shenfu op de rug gedragen en naar de specialist in het academisch ziekenhuis van Taipei gebracht. De vrouwelijke reporter van de filmploeg hield het niet meer droog. Cor had een poliocentrum gebouwd boven op een warmwaterbron, belangrijke voor massage van de spieren. Gemiddeld zo'n dertig kinderen leefden daar intern en werden alle dagen door Cor zelf van en naar school gebracht, meer dan twintig jaar lang.

Vanaf mijn aankomst in Taiwan was de helft van de tijd een cameraploeg met reporter bij me om namens een van de nationale Tv-zenders alles op te nemen. Dat was georganiseerd door de oud-studenten, die graag meer ruchtbaarheid willen geven aan het sociale werk van de kerk ten gunste van hulpbehoevenden in de maatschappij. Onvoorstelbaar hoe niet-christenen reclame maken voor de sociale kant van het evangelie en de kerk.

De laatste dag, op Allerzielen, ben ik naar het katholieke kerkhof in de bergen, 60 km buiten Taipei geweest met vijf confraters. Er waren veel gelovigen, enkele zusters, onder wie zuster Lin Aiwen, die in mijn tijd nog leken-secretaresse van de Katholieke Studentenvereniging was. Er waren een twintigtal priesters; vóór de H. Mis nog even kennis gemaakt met de aartsbisschop van Taipei. De Poolse confrater Pawel Wierzbicki vertelde aan de bisschop, dat ik ook Lazarist was, vroeger ook gewerkt had in Taiwan en dat ik een broer had gehad, die bisschop in Ethiopië en later in Amsterdam was. Bij aanvang van het Eucharistisch gebed liet de bisschop mij geheel onverwacht uit de rij priesters halen om samen met hem aan het altaar te komen staan. Na de mis vroeg hij mij om me in het Chinees of Taiwanees voor te stellen aan de mensen. En dat lukte me veel beter dan ik van te voren, na 43 jaar afwezigheid voor mogelijk had gehouden.

Na de H Mis gingen we de graven, hoog tegen de steile berg, bezoeken. Heb ongelooflijk gezweet en onder het klimmen vaak moeten stoppen vanwege ademnood. De confraters maakten eigenhandig eerst de graven schoon, ze hadden daarvoor zelf snoeimessen, schopjes en harkjes, bezems en plastic zakken voor de afval meegebracht. Daarna volgden onze gebeden bij ieder graf van een Lazarist. Onder meer het graf van mijn geweldige oud-pastoor Bertus Steenstra, Mgr. Jan Herrijgers, Gérard Beunen, Jozef Tung, van wie ik mijn Chinese naam "**Pau Yi-hang**" (vertaald: Pau de Veerman of Pau Kristoffel) had gekregen, Francois Fang en

Augustin Cheng, Lazaristen die ik allemaal goed gekend heb.

Het was een zeer emotioneel moment. Ik vond het vooraf heel erg, dat ik met Allerzielen niet de H. Mis voor alle overledenen in de kerk van Lent kon doen, maar de Allerzielenviering in Taiwan had ik toch ook niet graag willen missen. En op weg weer naar huis, natuurlijk onderweg eerst weer ergens lekker gaan eten, en waar anders? Natuurlijk weer bij de **Ch.....!**

Ik vond het verschrikkelijk dat ik niet bij de uitvaart van Wiel Bellemakers kon zijn. Vóór mijn vertrek had ik hem nog bedankt, omdat hij met zijn grote wijsheid en vele ervaringen zo veel voor mij en anderen betekend heeft. Hij heeft niet meer gewacht op mijn terugkeer. Heb in Taiwan via livestream wel zijn uitvaart gezien, maar helaas zonder geluid.

Drie november keerde ik zeer voldaan maar doodmoe terug in Nederland. Mede vanwege de jetlag heeft het wel een week geduurd voor ik weer in mijn goede doen was. En.. een geweldige ervaring rijker.

Bemmel, Advent 2023

Frans Bomers

Zalig kerstfeest en gelukkig
nieuwjaar 2024 voor ieder
van u.

De redactie
Tjeu van Knippenberg
Ans Ebisch

PRIESTERWIJDINGEN VAN DE CONGREGATIE DER MISSIE WERELDWIJD

ANDRIAMILAMINA Manakawana A. Noël	Sac	MAD	06/08/2023
ANDRIANANTENAINA Olivier Clément	Sac	MAD	06/08/2023
RAFALIANDRAINIMANANA François de Paul	Sac	MAD	06/08/2023
RANDRIANANTENAINA Hermann	Sac	MAD	06/08/2023
RAZAFIKENDRY Marcellin Méthode	Sac	MAD	06/08/2023
TENAINA Stanislas Albert	Sac	MAD	06/08/2023
ZAMANA Laurent Zava	Sac	MAD	06/08/2023
DINH QUANG Joseph Tien	Sac	VTN	10/08/2023
DO NGUYEN Paul Vu	Sac	VTN	10/08/2023
NGUYEN DUC Francis Xavier Thuan	Sac	VTN	10/08/2023
NGUYEN NGOC Anthony Thuan	Sac	VTN	10/08/2023
NGUYEN QUOC Joseph Dung	Sac	VTN	10/08/2023
NGUYEN VAN Anthony Binh	Sac	VTN	10/08/2023
NGUYEN VAN Joseph Mary Toan	Sac	VTN	10/08/2023
NGUYEN VAN Vincent Ferrier Thong	Sac	VTN	10/08/2023
PHAM MINH Joseph Tuan	Sac	VTN	10/08/2023
SANG DAM Joseph Khang	Sac	VTN	10/08/2023
YA Joseph Do	Sac	VTN	10/08/2023
YA Martin Nghiep	Sac	VTN	10/08/2023
TAWAKE Viserio	Sac	AUL	19/08/2023
SHPORAJ Rrok	Sac	ITA	23/08/2023
CHAMOUN Elie	Sac	ORI	13/09/2023
BASSILA Joseph	Sac	ORI	15/09/2023
MESHRIKI Bola	Sac	ORI	26/06/2003 (già sacerdote)
GALLARDO ZEPEDA Danilo Eduardo	Sac	CHI	30/09/2023
NHOMKUÉ Daniel Alberto	Sac	MOZ	25/11/2023
PAULO RAUL Faustino	Sac	MOZ	25/11/2023
VACHEQUE Sérgio Francisco	Sac	MOZ	25/11/2023
ALFREDO POA Antonius	Sac	IDS	27/11/2023
ANDRIANTO Yusep	Sac	IDS	27/11/2023

OVERLEDEN

September

Vanuit Taiwan ontvingen wij bericht dat oud-confrater Andries Steenstra is overleden.
 Vanuit Curacao ontvingen we bericht dat oud-confrater Louis Timmermans is overleden
 Zr. Anastatia Reubzaat, Dochter der Liefde, bewoonster van Zorgcentrum Vincent Depaul
 Mevr. Joosten, bewoonster van Zorgcentrum Vincent Depaul

November

Marianne Janssen-Frencken, echtgenote van Raf Janssen, zus van Gerrit Frencken
 Mevrouw Greijn-Verlaek, bewoonster van Zorgcentrum Vincent Depaul
 Mevrouw Gommans Timmermans, bewoonster van Zorgcentrum Vincent Depaul
 Mevrouw Janssen-Huijs, bewoonster van Zorgcentrum Vincent Depaul

December

Mevrouw van Ophoven-Walschot, bewoonster van Zorgcentrum Vincent Depaul

OVERLEDENEN VAN DE CONGREGATIE DER MISSIE WERELDWIJD

01/08/2023	MEADE Bernard	Sac	84	51	HIB (Ierland)
04/08/2023	DURAND* Marcel	Fra	92	67	FRA(Frankrijk)
05/08/2023	LORENZO VILA Aser	Sac	97	81	SVP(Spanje)
05/08/2023	VAN AERT Jan Emmanuel (J.E.M.), Holland	Sac	88	67	CGN (Holland)
14/08/2023	RUIZ CUETO Antonio	Sac	75	58	MAD(Madagascar)
16/08/2023	AZNAR BELLO Manuel	Sac	82	64	POR (Porto Rico)
21/09/2023	VILLAFRANCA CALVILLO Félix Ignacio	Sac	87	68	CAE (Spanje/Port.)
06/09/2023	DOUAIHY Antoine	Sac	93	75	ORI (Oostenrijk)
30/09/2023	TARDY* Bernard	Fra	87	61	FRA (Frankrijk)
03/10/2023	JANSSEN Chris (C.P.)	Sac	82	63	CGN (Holland)
14/10/2023	PONMALAKUNNEL Joseph	Sac	89	65	INM (Zuid India)
19/10/2023	BOUÇA Jacinto-António	Sac	87	71	LUS(Portugal)
21/10/2023	MULHEARN Michael J.	Sac	81	64	OCC (VS)
24/10/2023	BELLEMAKERS Wiel (W.L.M.)	Sac	90	73	CGN (Holland)
01/12/2023	MATA CALZADA* Teófilo	Fra	77	58	SVP (Spanje)
02/12/2023	JIMÉNEZ José Pio	Sac	83	63	ORL (VS)

E-mailadres voor de Kleine Co: secretariaat@lazaristen.com

Panningen, December 2023.

Uitgebreide informatie over de Nederlandse Lazaristen en hun 'Lines of Action' kunt u vinden op www.lazaristen.com en www.vincentianmovement.nl